

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 109/05-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. apríla 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Jána Martikána, Ž., ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 1, 2, a 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004, ako aj postupom Okresnej prokuratúry Žilina pri preskúmvaní zákonnosti postupu vyšetrovateľa v uvedenej trestnej veci, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Jána Martikána **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2005 doručená sťažnosť zo 7. marca 2005 Jána Martikána, Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 1, 2, a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného

zboru Žilina (ďalej len „úrad justičnej a kriminálnej polície“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004, ako aj postupom Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „okresná prokuratúra“) pri preskúmaní zákonnosti postupu vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície v uvedenej trestnej veci.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa, ako aj z k nej pripojených príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004 zo 16. januára 2004 bolo podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a z trestného činu znásilnenia podľa § 241 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona.

K obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa v súvislosti s označeným trestným stíhaním došlo 16. januára 2004 o 5⁰⁰ h, keď bol sťažovateľ podľa § 17 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov predvedený orgánmi Policajného zboru na útvar Policajného zboru za účelom podania vysvetlenia v uvedenej veci. Po vypočutí a vznesení obvinenia bol sťažovateľ vypočutý ako obvinený a následne zadržaný podľa § 75 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Prokurátor Okresnej prokuratúry v Žiline (ďalej len „okresný prokurátor“ a „okresná prokuratúra“) podal 17. januára 2004 okresnému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Sudca Okresného súdu Žilina rozhodol 19. januára 2004 o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby sa počíta od okamihu zadržania sťažovateľa, t. j. od 5⁰⁰ h 16. januára 2004.

Okresný prokurátor podal 12. júla 2004 na okresnom súde v súvislosti s predmetným trestným stíhaním na sťažovateľa obžalobu pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a z trestného činu znásilnenia podľa

§ 241 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona. Vec je na okresnom súde vedená pod sp. zn. 3 T 96/04.

Sťažovateľ pred ústavným súdom namietal porušenie svojich základných práv a slobôd postupom úradu justičnej a kriminálnej polície v prípravnom konaní v uvedenej trestnej veci vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004 argumentujúc, že prvotné úkony v súvislosti so začatím trestného stíhania podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku a následným vznesením obvinenia podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku vykonal vyšetrovateľ úradu justičnej a kriminálnej polície npor. Mgr. M. N., nasledujúce úkony prípravného konania počnúc výsluchom sťažovateľa ako obvineného však už realizoval iný vyšetrovateľ úradu justičnej a kriminálnej polície kpt. Ing. L. B. Sťažovateľ namietal, že vyšetrovateľ úradu justičnej a kriminálnej polície kpt. Ing. L. B. nebol oprávnený vykonávať procesné úkony prípravného konania v uvedenej trestnej veci, pretože vo veci začal konať pôvodne iný vyšetrovateľ, ktorý nebol vylúčený pre zaujatosť v zmysle § 30 a § 31 ods. 3 a 5 Trestného poriadku ani mu nebola vec odňatá prokurátorom podľa § 174 ods. 2 písm. f) Trestného poriadku. Podstatná časť procesných úkonov prípravného konania v označenej trestnej veci bola v dôsledku uvedenej skutočnosti podľa sťažovateľa vykonaná orgánom, ktorý nebol príslušný vo veci konať.

Sťažovateľ tvrdí, že preto následne podľa § 167 Trestného poriadku požiadal prokurátora, aby boli odstránené závady v postupe vyšetrovateľa. Prokurátor okresnej prokuratúry však listom zo 6. júla 2004 č. k. 1 Pn 2469/04-4 sťažovateľovi oznámil, že jeho podnet odstúpil „z dôvodu vecnej príslušnosti na prešetrenie Úradu inšpekčnej služby MV SR, Inšpekčnému odboru v Banskej Bystrici...“.

Z listu okresnej prokuratúry sťažovateľovi č. k. 2 Pv 65/04-69 z 22. apríla 2004 (predloženého ústavnému súdu v prílohe ústavnej sťažnosti) v uvedenej trestnej veci vyplýva, že prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní nepovažoval označený postup úradu justičnej a kriminálnej polície za nezákonný.

Sťažovateľ namietal porušenie zákona zo strany úradu justičnej a kriminálnej polície aj v súvislosti so svojím zadržaním tvrdiac, že nebol bez zbytočného odkladu oboznámený s dôvodmi svojho zadržania.

Sťažovateľ tvrdí, že tieto pochybenia úradu justičnej a kriminálnej polície v prípravnom konaní v jeho trestnej veci mali za následok nezákonný postup, v dôsledku čoho nebolo jeho trestné stíhanie ani pozbavenie osobnej slobody vykonané spôsobom ustanoveným zákonom v rozpore s ústavnými garanciami práva na osobnú slobodu vyplývajúcimi z čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Nezákonnosť a s ňou spojený neústavný zásah do základných práv a slobôd sťažovateľa neodstránil ani prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní .

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom domáhal rozhodnutia, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv sťažovateľa postupom úradu justičnej a kriminálnej polície a okresnej prokuratúry, zrušil zásah okresnej prokuratúry zo 6. júla 2004 č. k. 1 Pn 2469/04-4 spočívajúci v odstúpení jeho podania Úradu inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a prikázal jej vec opäť prejednať a rozhodnúť, zrušil všetky rozhodnutia vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície kpt. Ing. L. B. v predmetnej trestnej veci, „vrátil vec sťažovateľa do stavu pred porušením“ jeho základných práv a slobôd, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6 000 000 Sk a taktiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

V prílohe svojej sťažnosti zo 7. marca 2005 doručil sťažovateľ ústavnému súdu aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní.

II.

1. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd došlo nezákonným postupom úradu justičnej a kriminálnej polície, ako aj okresnej prokuratúry v prípravnom konaní v jeho trestnej veci vedenej v štádiu pred podaním obžaloby na úrade justičnej a kriminálnej polície pod sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004.

Z príloh pripojených sťažovateľom k ústavnej sťažnosti vyplýva, že prokurátor okresnej prokuratúry podal 12. júla 2004 na sťažovateľa v uvedenej veci obžalobu na Okresnom súde Žilina.

Podľa § 2 ods. 1 Trestného poriadku nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený ináč než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

Ten, proti ktorému sa trestné konanie vedie, musí byť v každom období konania poučený o právach umožňujúcich mu plné uplatnenie obhajoby (...) všetky orgány činné v trestnom konaní sú povinné umožniť mu uplatnenie jeho práv (§ 2 ods. 13 Trestného poriadku).

Podľa § 2 ods. 4 prvej vety Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou.

Podľa § 12 ods. 1 Trestného poriadku orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumejú súd, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán. Pokiaľ z povahy veci nevyplýva niečo iné, rozumie sa obvineným aj obžalovaný a odsúdený (§ 12 ods. 8 Trestného poriadku).

Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 33 ods. 1 Trestného poriadku môže obvinený (...) uvádzať okolnosti a dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní. (...)

Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 188 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd vráti vec prokurátorovi na došetrenie, ak je to potrebné na odstránenie závažných procesných chýb prípravného konania (...).

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nie len na zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, vrátane väd, ktoré neboli odvolaním vytýkané. Podľa § 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné vady konania, ktoré rozsudku predchádzalo, najmä preto, že v tomto konaní boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa a prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti trestného stíhania v jeho trestnej veci.

Tak súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu, vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa vo fáze trestného konania predchádzajúcej podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05).

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno

na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia základných práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu.

Ústavný súd dospel k názoru, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej veci.

Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia jeho základných práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označeného práva sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

3. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (predovšetkým o jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom) stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2005

